

واعتصمو بحبل الله جميعاً و لا تفرقو.

Photo: The Institute of Ismaili Studies (IIS)

ضرورت تفاهم و هدايات مولانا شاه كريم الحسينى حاضر امام

دكتور خوش نظر پاميرزاد

۲۵ اپريل ۲۰۱۹

اين مقاله به مناسبت هفتاد و مين سال تولد مولانا شاه كريم الحسينى امام زمان تحرير شده بود که در جشن بزرگداشت از آن در کابل نیز خوانده شد. در اين روزها که صدای جوانان ما برای اتحاد و همدلی بلند شده، نشر اين مقاله خالی از مفاد نخواهد بود. زیرا جوانان ما آگاه اند که بر بنياد رهنمودهای امام زمان زمينه های وحدت و اتحاد مردم ما بهتر از هر وقت ديگری به وجود می آيد.

بزرگداشت از اين روز خوشی بی پايان برای اسماعيليان ، برای دوستان مولانا شاه كريم الحسينى و برای همه خيرخواهان کشور ماست . خوشی ما در آن است که در اين روز خجسته در برابر فرامین و هدايات امام خویش عهد وفاداری می بنديم و تعهدات را نسبت به وظائف و مسئولیت های خویش تجديد مينمائيم. جای دارد که پيرامون وظائف و مسئولیت های دنیائی و روحانی خویش بحث کوتاهی نمايم.

واعتصمو بحبل الله جميعاً و لا تفرقو...

ترجمه: "و همگی به ریسمان خدا چنگ زنید و پراکنده نشوید..."

سوره ۳: آل عمران، از آیه ۱۰۳.

در آیه متبرکه چنگ انداختن به رسن خدا و متفرق نشدن از همدیگر دو مفهوم اساسی اتحاد و نفاق را به مومنین روندگان راه توحید ابلاغ مینمایند. این دو مفهوم زندگی مسلمانان را در ترازوی عقل به پیمایش میگذارند که هر یک تاثیراتی بر آن وارد مینماید. تاثیرات اتحاد و پیآمد آن فوق العاده عظیم است که از صحبت در باره آن صرف نظر مینمایم و لحظاتی را در رابطه به تفرقه، عوامل و دلایل آن، راه برون رفت از آن و هدایات مولانا شاه کریم الحسینی امام زمان و وظایفی که از این هدایات مشخص میشود تماس بگیریم.

تاثیرات تفرقه و نفاق :

تفرقه و نفاق تاثیرات بزرگی بر انسان ها و اجتماعات آن و حتی محیط پیرامون آن دارند که به اختصار میتوان آن را شمارید:

- ❖ واحد قوه را میشکند و در نیرو کسر به بار میآورد.
- ❖ سبب جنگ و کشمکش میان انسان ها شده که این جنگ ها باعث نابودی فزینی انسان میگردد.
- ❖ ارزش های انسانی، فرهنگی، تاریخی، اقتصادی، هنری و امثال آن را نابود میسازد.
- ❖ انسان ها را به مقابله با کشانیده از خلاقیت ها و ابتکارات عمل شان باز میدارد.
- ❖ انقطاب های بی معنی گرایشات صورت میگیرد.
- ❖ آرامش زندگی را برهم زده و فضای تشنج و پریشانی را حاکم میسازد.
- ❖ انسان ها را دچار تشوشات روحی ساخته و امراض روانی را به بار میآورد.
- ❖ بستر برای ابهامات، تصورات، توهمات، خیالات و شک و شبهه نابجا و در نهایت قضاوت ها و نسبت های ناروا نسبت به یکدیگر در خانواده و جامعه را افزون میسازد.
- ❖ و چنین...

عوامل و دلایل نفاق و تفرقه :

عوامل و دلایل زیادی وجود دارد که باعث تفرقه میان انسان ها میگردد. که مختصراً شمار محدود این عوامل و دلایل ذکر میگردد:

- ❖ تلاش برای تصاحب ارزش های مادی و معنوی دیگران
- ❖ عدم تعقل در اجرا و ایفای مسئولیت ها و وجایب.
- ❖ عدم شناخت و آگاهی از همدیگر.

(ناگپور، هند، ۱۹۹۲) میتوان امیدوار بود که در دهه های آینده تغییراتی که رخ میدهد در تناسب با گذشته خیلی خیلی سریعتر خواهد بود. جنبه دیگر این تغییر که پیشروی ماست این است که در هیچ جای هیچ جامعه ای نمیتواند که دارای یک پیشرفت مستحکم باشد که بین مردم شان روابط پر از افتراق و عداوت باشد. همه جامعه ها و همه کشورها که دارای افتراق و نزاع های داخلی اند، ضعیف شده اند.

❖ خود خواهی ها و برتری جوییها

(سوال شپیگل: کدام طرف مسئول است؟ "مراد از غرب و اسلام"، اکتوبر ۲۰۰۶) حاضر امام پاسخ داده که: هر دو طرف. ولی اصلاً جهان غرب. فکر نمائید که یک شخص تحصیل کرده در قرن ۲۱ میبایستی چیزی در باره اسلام بداند، اما شما در نظام تعلیمی غرب نگاه کنید و خواهید دید که در آن نظام تمدن های اسلامی اصلاً دیده نمیشود. درباره اسلام چی درس داده میشود؟ تا جایی که من میدانم، هیچ چیز.

❖ فقدان درک و تفاهم و افزایش سوء تفاهمات.

(بیانیه کریم آقاخان، دانشگاه براون، می ۲۰۰۶) عدم حضور فرهنگ ها در علوم و معلومات عمومی دنیای غرب به سادگی توضیح میدهد که چرا توده مردم شما، اندیشه اسلامی را در فرهنگ های برجسته اسلامی به عنوان یک ایدیولوژی و یک تصمیم سیاسی تلقی میکنند و رجوع به شخصیت های محض و انحصاری باعث ربط دادن و پیوند اسلام به سازمانهای تروریستی میشود.

❖ انکار از ارزش های جانب مقابل ❖ تلاش برای اثبات حقانیت خود و ابطال جانب مقابل

(فرمان درخانه ، کراچی ، اکتوبر ۲۰۰۰) در زمان های اخیر کشورها ، جمعیت ها ، دسته هایی از مردمان بیشتر و بیشتر در امر تشریح هویت ویژه شخصی شان در جستجو بوده اند. این بدان معنی بوده است که در شماری از کشورها اجتماعات مختلفی که به استقامت های مختلف حرکت کرده اند. این مسئله به حقیقت زندگی شان تبدیل شده است که در برخی کشورها جماعت های دیگر را مورد انتقاد قرار میدهند و یک تعبیر از عقیده ، عین تعبیر دیگری را از همان عقیده مورد انتقاد قرار میدهند و من میخواهم جماعتم را بفهمانم که این انقطاب گرایش برای جماعت و برای مردمانی که در میان آنها زندگی میکنید ناسالم است. این در حقیقت میان کشورها نیز ناسالم است.

در حقیقت حضرت پیغمبر(ص) خود نیز حق متفاوت داشتن مردمان را میپذیرفتند. این جنبه بسیار عمده زندگی مدرن است که جامعه بشری حق دارد تا پلورالستیک باشد، زیرا که پلورالیزم ضعف جامعه نیست. اگر حق پلورالیزم در محیط سازنده مجاز باشد در آن صورت پلورالیزم سبب افزایش نیروی جامعه گردیده و جماعتم باید در آن سهیم باشد. . . . باید پلورالیزم جزء اندیشه ملی کشور شود. من از جماعتم میطلبم تا اهمیت ساختار پلورالیزم، ساختار ارتباط با سایر اجتماعات را درک نمایند تا این که باهم بتوانید طیف وسیع خلاقیت بشری و نکات را در امر انکشاف پروسه کیفیت زندگی تمام مردمان انجام بدهند.

راه های بیرون رفت ، وظایف و مسئولیت های ما:

هدایاتی که مولانا شاه کریم الحسینی امام حاضر فرموده اند نسخه بی بدیل حل تمام تناقضات در سطح افراد ، خانواده ها ، جمعیت ها و جهان خواهد بود که وظایف و مسئولیت های ما را نیز مشخص میسازد که میتوان آن را چنین حساب کرد :

❖ همسو و هماهنگ نمودن ذهنیت ها و برداشت ها بالوسيله تفاهم.

(بیانیه آقاخان در کنفرانس بین المللی سیرت، ۱۲ مارچ ۱۹۷۶) تنها از طریق مذاکره و مباحثه، ارتباطات انفرادی و تبادل افکار متداوم، گوناگونی عظیم فرهنگ ها، علم و ساحه دید وسیع و منابع میتوان هماهنگی را ایجاد کرد تا به بار آورنده حاصل و ثمر قابل ملاحظه برای عالم اسلام گردد.

حدیث، بوستان معرفت، ص ۱۸: در مورد توافقی که خداپرستی و ترک شرک و ترک اطاعت از غیر خدا است با هم تفاهم کنید و آن را مورد حل قرار دهید تا بتوانید با منطق صحیح موارد اختلاف را حل نمایید و حق را معلوم کنید.

❖ باید پلورالیسم یا تفاهم جمعی را جزء اندیشه ملی کشور خود بسازیم.

(فرمان کراچی، اکتوبر ۲۰۰۰) در حقیقت حضرت پیغمبر خود نیز حق تفاوت داشتن مردمان رامیپذیرفتند. این جنبه بسیار عمده زندگی مدرن است که جامعه بشری حق دارد تا پلورالستیک باشد، زیرا که پلورالیسم ضعف جامعه نیست. اگر حق پلورالیسم در محیط سازنده مجاز باشد در آن صورت سبب افزایش نیروی جامعه گردیده و جماعت در آن سهمیم باشد. . . . باید پلورالیسم جزء اندیشه ملی کشور شود. من از جماعت میطلبم تا اهمیت ساختار پلورالیسم، ساختار ارتباط با سایر اجتماعات را درک نمایند تا اینکه با هم بتوانند طیف وسیع خلاقیت بشری و نکات را در امر انکشاف پروسه کیفیت زندگی تمام مردمان انجام بدهند.

❖ خلق ارزش های مشترک، ایجاد محیط صلح و صمیمیت ها با جمعیت های دیگر.

(فرمان کراچی، اکتوبر ۲۰۰۰) این نهایت عمده است که شما باید ارتباطات صمیمی را با تمام اجتماعات محیط پیرامون تان مستحکم و برقرار نمایید. به یاد داشته باشید که اسلام عقیده برادری است، عقیده سخاوت است، عقیده مواظبت است و این مهم است تا شما باید با سایر جمعیت ها کار کنید تا آنها با شما کار کنند و کیفیت زندگی تان را انکشاف دهید و آنها نیز کیفیت زندگی شان را انکشاف دهند. تا باشد صلح و هماهنگی و محبت صمیمی در میان مردمان این ساحه برقرار گردد.

آیه متبرکه قرآن: " قل يا اهل الكتاب تعالوا الى كلمةٍ سواءٍ بيننا و بينكم ان لا تعبدوا الا الله ولا نشرك به شيئاً ."

ترجمه: " بگو ای اهل کتاب بیایید سوی کلمه ای که میان ما و شما یکسان است که نپرستیم جز خدا را و چیزی را شریک او قرار ندهیم ."

در برابر سوال شپیگل در باره چگونگی مفاد کنفرانس که در آلمان میان گروه ها و شخصیت های مختلف اسلامی برگزار خواهد شد فرموده اند که : ما از طریق چنین جلسه های بحث و تبادل نظر مردمی از ادیان مختلف که با همدیگر به مشوره پردازند تا اینکه به این تفاهم برسند که واقعاً چه چیزی آنها را متاثر میسازد میتوانیم از سوء تفاهمات جلوگیری نماییم . همین که کسی مرتکب تخطی شد تلاش همه باید آن باشد که آن تخطی را جبران سازد .

❖ اثبات حقانیت اخلاق اسلامی در سطح جهان و ایجاد پل های ارتباط با سایر مردمان.

(فرمان کراچی ، اکتوبر ۲۰۰۰) متحد باشید ، به یاد داشته باشید که شما برادران و خواهران هستید و پل های ارتباط را با جمعیت های دیگر بسازید زیرا اسلام عقیده صلح است ، عقیده سخاوت است؛ عقیده مواظبت است و این مهم است برای آن که در روش های زندگی یومیه تان باید حامل اخلاق اسلامی باشید.

در مصاحبه فرموده اند: در طی حیات حضرت پیامبر (ص) یک پروسه سیستماتیک مشورتی سیاسی وجود داشت . و حضرت علی نخستین امام شیعیان و داماد و پسر عم حضرت پیامبر تعلیم داده است : " هیچ افتخاری چون دانش نیست . هیچ قدرتی چون بردباری نیست و هیچ تکیه گاه معتبری چون مشورت نیست " .

(کنفرانس بین المللی سیرت ، کراچی ، ۱۲ مارچ ، ۱۹۷۶) : حیات مقدس و پر بار حضرت رسول اکرم رهنما و بنیادی را در اختیار ما میگذارد که بر مبنای آن ما موفقانه مسایل و دشواری ها را به همان سانی که فکر و خرد بشری تصورش را کرده میتواند حل و فصل نماییم.

❖ ایجاد زمینه برای شکل گیری اخلاق جهان شمول (کسموپولیتن) و فراهم آوری شرایط برای حصول منافع جماعت افغان از پلورالیسم.

در برابر سوال اشپیگل دعوت پاپ برای مذاکره با سایر رهبران مذهبی در باره دین ، عقل و خشونت جواب داده اند : بلی یقیناً . همچنان میخوایم این نکته را روشن سازم گفتگو و مذاکره یکپارچه دنیای کلیسایی در یک مرحله مشخص به ملاقی محدودیت های مشخص منجر خواهد شد . بنابراین من ترجیح میدهم که گفتگوی بیشتر در زمینه اخلاق کاسموپولیتن (اخلاق جهان شمول) که از کلیه ادیان بزرگ روی زمین ریشه میگیرد صورت گیرد.

سوال شپیگل : آیا اسلام با عقل پرابلم دارد؟

آقا خان: نه و هرگز. درحقیقت میخوایم خلاف آن را بگوییم . در میان ادیان ابراهیمی ؛ شاید اسلام یگانه دینی باشد که روی دانش و علم تاکید فوق العاده دارد. مقصد از آن این است که آفرینش خداوند را درک کند و بشناسد وبنابراین این دینی است فوق العاده منطقی . اسلام دین عقل است.

(فرمان درخانه ، کراچی ، اکتوبر ۲۰۰۰) جماعت افغان دارای کیفیت هایی است که میتواند سبب فراهم آوری و در اختیار قرار دادن کیفیت های علمی ، رسوم و یادبودهای تاریخی به سایر جمعیت ها شود . لذا این برایم عمده است تا جماعتم به صورت واقعی ، به صورت واقعی یک جماعت برادری جهانی باشد. این است معنی ارتباط با طریقه ما در اسلام . این قوت بیکران است . ما باید ملاحظه نماییم که پلورالیسم در میان جماعت ما برکت عظیم ، ابتکار ، تفکر خلاقانه از تمام منابع به هر نحوی که قابل دسترس باشند، برای نفع جماعت بکار ببریم.

❖ ما باید بر پایه خصوصیات اسلامی خویش حوصله مند بوده، یکدیگر را تحمل نموده و روحیه گوش دادن و شنیدن به یکدیگر را در خویش تقویت بخشیم .

در برابر سوال اشپیگل : ما به خاطر فایق آمدن بر مشکلات به یک مساعی بزرگ تعلیمی نیاز داریم تا اینکه نسبت به یکدیگر داد و فریاد بزنیم . ما باید گوش دادن و شنیدن به یکدیگر را بیاموزیم . به همان نحوی که قبلا عمل میکردیم . البته از طریق مساعی مشترک توام با داد و ستد متقابل. ما مشترکا بدست آوردهای بسیار برجسته و چشمگیر تمدن بشری

نایل آمدیم . بنیادهای زیادی وجود دارد . ولی فکر میکنم که در حالت ناآگاهی هیچ چیزی را نمیتوان ساخت.

❖ به هدایت امام حاضر امیدواری را در خود نیرومند ساخته از یاس و ناامیدی دوری
گزینیم.

زندگی روزمره خود مشاهده نکرده اند . پروسه بازسازی تاثیر نمایانی بجای نگذاشته است. ما در این کشور موفق به آوردن فرهنگ امیدواری نشده ایم . یکی از تجارب که من پس از نیم قرن کار در جهان رو به انکشاف بدست آورده ام ، این است که جایگزین ساختن ترس با امید شاید نیرومندترین درس اساسی برای ترقی و پیشرفت به حساب آید.

در پایان گفته هایم را با این سخن مولانای بلخ که ممثل تفاهم و حصول نتیجه نور اند اختتام میدهم ، که فرموده:

عقل با عقل دگر چون جفت شد   مانع بد فعلی و بد گفت شد
عقل با عقل دگر دو تا شود نور   افزون گشت و ره پیدا شود

(مولانا)